Uluslararası Kırsal Turizm ve Kalkınma Dergisi
International Rural Tourism and Development Journal
E-ISSN: 2602-4462 9(1) 2025

Zeytinyağı ve Kırsal Terimlerini İçeren Akademik Çalışmaların Bibliyometrik Analizi

Ferit ÇOBANOĞLU [1]* **Renan TUNALIOĞLU [1]** **Naciye TOK [2]**

[1]Aydın Adnan Menderes Üniv. Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü, Aydın-Türkiye
[2]Aydın Adnan Menderes Üniv. Atça Meslek Yüksek Okulu, Aydın-Türkiye

*Corresponding author e: ferit.cobanoglu@adu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7706-2993
Received: 02.05.2025 Accepted:28.06.2025

Özet

Zeytinyağı ve kırsal kelimelerini içeren çalışmaların ilgili birçok alanı kapsadığı düşünülmektedir. Çalışmanın amacı kırsal kalkınma ve kırsal turizm temelinde önemli bir etkileşime sahip olan zeytinyağı ve kırsal terimlerini içeren akademik çalışmaların bibliyometrik analizinin yapılmasıdır. Araştırmada ortak-yazar analizi, ortak-kelime analizi, atıf analizi, kaynakça eşleşmesi analizi, ortak-atıf analizi yapılmıştır. Bu amaçla, Web of Science (WoS) veri tabanında bulunan, Core Collection veri tabanında arama yapılmıştır. Bu çalışmada 16.04.2025 tarihinde WoS-Core Collection veri tabanında "olive* oil*" AND "rural*" (zeytinyağı ve kırsal) anahtar kelimelerini birlikte içeren bir tarama yapılmıştır. 745 adet sonuç elde edilmiştir. Elde edilen veri setinin analizinde betimsel analiz ile bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Bibliyometrik analiz için VOSviewer 1.6.20 paket programı, betimsel içerik analizi için ise WoS veri tabanında bulunan Analyze Results menüsünden yararlanılmıştır. Betimleyici istatistik çıkarımlar çerçevesinde, 745 çalışmanın çoğunluğunun araştırma makalesi olduğu tespit edilmiştir. Bibliyometrik analiz sonuçlarına göre en üretken, kaliteli olarak nitelendirilebilecek yüksek atıf sayısına sahip, iletişim ve etkileşim ağ oranı yüksek olan çalışmaların İspanya, İtalya gibi ülkelerde yapıldığı belirlenmiştir. Buna karşın Çin'de de bu konularda yapılan çalışmaların önemli bir artış ivmesi göstermeye başladığı tespit edilmiştir. Yunanistan, Güney Kore, Amerika Birleşik Devletleri, Brezilya, Portekiz, Türkiye ve İsrail gibi ülkelerde yapılan nitelikli çalışmaların da bu ülkeleri izlediği ifade edilebilir. Yapılan literatür taramalarına göre Türkiye'de özellikle ulusal düzeydeki dergiler "zeytinyağı" ve "kırsal" anahtar kelimeleri ile etkileşimi yüksek olan "zeytin turizmi", "kırsal turizm", "zeytin sağlık turizmi", "yerel ürünler", "coğrafi işaret", "yerel ürün", "kadın girişimciliği" gibi terimleri içeren çok sayıda çalışma yapıldığı gözlenmiştir. Fakat bu çalışmalar daha çok ulusal düzeydeki kaynak ve dergilerde yayınlandığı için Türkiye'nin bilimsel görünürlüğünün düşük olduğu ifade edilebilir. Bu sebeple, tüm paydaşlar ile iş birlikleri geliştirilerek, mevcut proje kültürünün geliştirilmesinin yanında, zeytinyağı, kırsal kalkınma ve kırsal turizm alanlarının entegre ve bütünleşik olarak geliştirilmesi ve tanıtımının yapılması faydalı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Gastronomi, kırsal turizm, tarımsal refah, yerel ürünler, zeytin terapi turizmi*

A Bibliometric Analysis of Academic Studies Involving Olive Oil and Rural Concepts

Abstract

Studies that include "olive oil" and "rural" terms are assumed to cover many related fields. The objective of this study is to perform a bibliometric analysis of academic literature that involves the terms "olive oil" and "rural," which exhibit a significant interaction within the framework of rural development and rural tourism dynamics. In the research, co-author analysis, co-word analysis, citation analysis, bibliography match analysis, and co-citation analysis were conducted. For this purpose, the Core Collection database in the Web of Science (WoS) database was searched. In this study, a search was conducted on 16.04.2025 in the WoS-Core Collection database, which includes the keywords "olive* oil*" AND "rural*" (olive oil and

rural) together. 745 results were obtained. Descriptive analysis and bibliometric analysis methods were used to analyze the dataset. VOSviewer 1.6.20 package program was used for bibliometric analysis, and the Analyze Results menu in the WoS database was used for descriptive content analysis. Within the framework of descriptive statistical inferences, it was defined that most of the 745 studies were research articles. According to the results of the bibliometric analysis, it was clarified that the most productive, high-quality studies with a high number of citations and a high communication and interaction network ratio were conducted in countries such as Spain and Italy. On the other hand, it is explored that studies on these issues have started to show a significant increase in China. It can be stated that qualified studies conducted in countries such as Greece, South Korea, the United States of America, Brazil, Portugal, Türkiye, and Israel follow these countries. According to the literature review, it is observed that many studies have been conducted in Türkiye, especially in national level journals that include terms such as "olive tourism", "rural tourism", "olive health tourism", "olive health tourism", "local products", "geographical indication", "local product", "women entrepreneurship", which have high interaction with the keywords "olive oil" and "rural". However, since these studies are mostly published in national-level sources and journals, it can be stated that Türkiye's scientific visibility is low. Hence, fostering cooperation among all stakeholders is essential not only for improving the existing project culture but also for ensuring the integrated and comprehensive development and promotion of olive oil, rural development, and rural tourism sectors.

Keywords: *Gastronomy, rural tourism, agricultural welfare, local products, olive therapy tourism*

1. Giriş

Zeytin ve zeytinyağı üretiminin çok fonksiyonlu ve geniş bir sektörel etkileşime sahip olduğu ifade edilebilir. Çünkü zeytin meyvesi, uzun ömürlü zeytin ağacının ürünüdür. Dünyada ve Türkiye'de zeytin meyvesini yetiştiren çiftçiden başlayarak sofralık zeytin ve zeytinyağı üreten işletmecilere kadar uzanan süreç oldukça zahmetlidir [1]. Zeytin ağacı, verimli arazilerin yanı sıra kayalık ve kurak topraklarda da büyüyebilen, kök sistemi ve özel yumrusu sayesinde çok uzun yıllar hayatta kalabilen bir ağaçtır [2]. Zeytin ağacının ekolojik gereksinimleri (bahçenin toprağı, yüksekliği, yönü gibi) genellikle Akdeniz ekosistemiyle uyumludur. Bu yüzden sadece Akdeniz havzasında değil, Akdeniz iklim özelliklerine sahip dünyanın pek çok bölgesinde de yetiştirilmektedir [3].

Zeytincilik, ekolojik kısıtlamalar nedeniyle dünyada ve Türkiye'de, kooperatifleşme konusunda İspanya gibi başarılı örnekler dışında, genellikle az sayıda orta-büyük ölçekli zeytin bahçelerine sahip çiftliklerin bulunduğu faaliyet alanıdır. Daha çok küçük üreticilerin kendi hane halkı için gıda temini (zeytinyağı ve sofralık zeytin) amacıyla gerçekleştirdiği hem geleneksel hem de modern zeytin bahçeleri ile endüstriyel ve butik işletmelerin sosyal ağ bağlantıları, yani bir grup üyesinin birbirine duyduğu karşılıklı güvene dayalı ekonomik bir birleşme şekline sahiptir. Bu sosyal ağ bağlantıları ile zeytin üreticisinden zeytinyağı işletmecisine ve nihayetinde tüketiciye kadar uzanan sürecin temel yapı taşlarını oluşturmaktadır. Bu sadece karşılıklı güveni değil, aynı zamanda üst düzey bir örgütlenmeyi, tedarik zincirinin bağlantılarının sağlamlaştırılmasını ve pazar ilişkilerini temsil eden bir yapıyı da ifade etmektedir. Bu yapının devamlılığı, mevcut işletmelerin yıllık faaliyet sonuçlarının ve ölçek ekonomisinin önemini belirlemektedir. Dünyada ve Türkiye'de zeytin yetiştiricilik sistemleri ile modern zeytinyağı işletmeleri, özellikle 1990'lı yıllardan itibaren sürekli bir değişim ve gelişim göstermektedir [1, 3, 4].

Zeytinyağı, Batı medeniyet tarihinin en eski dönemlerinden itibaren kültürel olarak biçimlenmiş, uluslararası alanda sağlıklı ve doğal bir ürün olarak kabul edilmiş ve

Akdeniz diyetinin temel unsurlarından biri olarak uluslararası alanda tanınmıştır [5]. Bu durum, Akdeniz havzası dışındaki geleneksel olmayan bölgelerde, Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'i başta olmak üzere, Birleşik Krallık ve Almanya gibi Avrupa ülkelerinde, Japonya ve Avustralya gibi diğer bölgelerde talebin yükselmesine yol açmıştır [6, 7]. Diğer taraftan, tüketiminin küresel çapta yaygınlaşması, kuzey yarımkürede Kaliforniya ve Gürcistan gibi bölgelerde ve güney yarımkürede Şili, Peru ile Avustralya gibi yerlerde üretime yönelik ilginin artmasıyla paralel bir gelişme göstermiştir [8].

Son yıllarda kırsal turizm çerçevesinde zeytin ve zeytinyağı turizminin de dikkat çekici bir etkinlik alanı olarak ön plana çıktığı gözlemlenmektedir. Bu bağlamda, zeytin ve zeytinyağının insan sağlığı ile beslenmesine olan olumlu katkılarının son dönemde çok daha fazla fark edilmesiyle birlikte, zeytin ürünlerine ve zeytin turizmine duyulan ilgi artmıştır. Öyle ki, zeytin yetiştiriciliğinin bir üretim sistemi olarak uygulandığı bölgelerde kırsal turizmin gerekliliklerinin de karşılanmasıyla, zeytin turizmi "niş pazar alanı" olarak kendini göstermeye başlamıştır. "Niş Pazarlama", görece benzer özelliklere sahip mal veya hizmetlere ihtiyaç duyan, bir ya da daha fazla ortak yönü bulunan küçük bir tüketici grubunun taleplerini daha etkin bir şekilde karşılamak için geliştirilen pazarlama faaliyetleri şeklinde tanımlanmaktadır [9]. Bu durum, sosyo-kültürel ve ekonomik etkileriyle birlikte zeytin üretimini ve buna bağlı olarak zeytin turizmi hizmet sektörünü önemli ve stratejik bir konuma taşımıştır [10].

Yapılan literatür taramalarına göre, zeytin ve zeytinyağı kültürü ile turizm arasındaki ilişki, zeytin turizmi, zeytinyağı turizmi, zeytin ve zeytinyağı turisti motivasyonu, zeytin ve zeytinyağı turizmi pazarlaması, zeytin ve zeytinyağı turizminin bölgesel kalkınmaya etkisi, zeytin ve zeytinyağı turizminin arz ve talebi, dünyada ve Türkiye'de zeytin ve zeytinyağı turizmine yönelik çok sayıda çalışma yapıldığı belirlenmiştir [11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18].

Kırsal alan ile önemli bir ifade olan kırsal kalkınmanın farklı yaklaşımları, her bölgenin kurumsal yapısına, resmi ve gayri resmi kurumların işleyişine ve özellikle su gibi mevcut yerel kaynakların kullanım yoğunluğuna bağlı olarak bölgesel rekabet süreçlerine nasıl uyum sağladığına göre şekillenir. Bu uyum, geleneksel ve yeni plantasyon türleri arasında seçim yapma başarısının olasılıklarını anlamak için stratejik bir önem kazanır. Bunun ötesinde, zeytin yetiştiriciliğinin küreselleşmesinin yeni dinamikleri içinde rekabet güçlerini artırmak için stratejik varlıkları çekebilme kapasitesi büyük bir öneme sahiptir [16].

Günümüzde zeytincilik dünyasında iki farklı durum net bir şekilde ayırt edilebilmektedir: Bir tarafta maliyet, finansman ve piyasa analizleriyle üretkenliği ve ekonomik getiriyi hedefleyen profesyonel yönetim; diğer yanda ise piyasayı yatırım kararları için bir rehber olarak görmeyen, maddi olmayan sermaye (kültürel ve kurumsal) tarafından motive edilen ve aynı zamanda zeytinciliğin küreselleşmesinde yeni katılan aktörlerin erişemeyeceği yeni miras ve doğal faaliyetlerin potansiyel zenginliğinden faydalanan geleneksel bölgelerdeki zeytin işletmeleri yer alır. Küreselleşmenin sektörel stratejilerine karşı zeytin bölgeleri, tüketicinin toprakla yeniden bağ kurmasını ve yerel yönetim ile

insanlık için ortak malların değerlendirilmesini mümkün kılan bir bölgeselleştirme stratejisine sahiptir [19, 20]. Bu strateji, geleneksel bölgelerdeki en yenilikçi aktörlerin ortak eylemlerini harekete geçirmek için işlem, ölçek ve çeşitlendirme ekonomilerinden yararlanarak, yerel ekonominin uluslararası rekabete ve pazara giderek daha fazla uyum sağlaması yönünde bir dönüşüm sürecini başlatmaya katkıda bulunmaktadır [16].

Bibliyometrik analiz, matematiksel ve istatistiksel metotlar (algoritmalar, paket programlar vb.) yardımıyla; i) herhangi bir araştırma konusundaki parametrelerin (çalışma, yazar, dergi, anahtar kelime, ülke, kurum) "performanslarını" sınıflandırma, ölçme ve sıralama yoluyla değerlendirmek ve ii) incelenen konudaki bilimsel iletişimi temsil eden entelektüel, kavramsal ve sosyal yapıyı "haritalama" teknikleriyle görselleştirmektir [21].

Geleneksel literatür incelemeleri, küçük bir çalışma grubunu ayrıntılı bir şekilde ele alırken, bibliyometrik araştırmalar yüzlerce, hatta binlerce çalışmayı kapsayan bir alanı daha yüzeysel bir şekilde genel hatlarıyla değerlendirir. Bu nedenle bibliyometrik araştırmalar, geleneksel literatür incelemeleri ve içerik analizleri için bir temel oluşturabilir. Şöyle ki, bibliyometrik analizlerle bir araştırma alanının mevcut yapısı, öncü çalışmaları, teoriler ve yaklaşımlar arasındaki bağlantılar, alanı şekillendiren yazarlar ve dergiler arasındaki ilişkiler tespit edilebilir. Bu analizler sonucunda ortaya çıkan alan haritası, daha özel ve derinlemesine incelenmesi gereken konuları ortaya koyar. Bu konular, geleneksel literatür incelemeleri ve içerik analizleriyle daha detaylı bir şekilde araştırılabilir. Bu bağlamda, bibliyometrik analizlerin geleneksel literatür incelemelerinin yerini almaktan çok, onları tamamlayıcı bir rol üstlendiği söylenebilir [22].

Bibliyometrik araştırmalarda literatürün şeffaf ve tekrarlanabilir biçimde belirlenebilmesi için genellikle dört temel aşama izlenir: (a) Uygun veri tabanının seçimi, (b) İlk arama süreci: Arama yapılacak anahtar kelimelerin ve kavramların belirlenmesi, (c) Filtreleme (screening): Araştırmanın yalnızca ilgili literatürü veya çalışma alanını yansıtan eserlerle sınırlı kalmasını sağlamak amacıyla, ilk arama sonucunda elde edilen çalışmaların belirli dahil etme ve hariç tutma kriterlerine (inclusion/exclusion criteria) göre değerlendirilmesi, (d) Nihai veri setinin indirilmesi [21].

Bibliyometrik araştırmalarda esas olarak iki analiz süreci uygulanmaktadır [23, 24]: performans analizi (bilimsel çıktılar çerçevesinde alanın genel bir görünümü) ve bilimsel alan haritalama alan haritalama (yazarlar-çalışmalar-kavramlar-atıflar arasındaki ilişki ağları). Bir bibliyometrik araştırmada, amaca göre, bunlardan sadece biri veya her ikisi yapılabilir [21].

Performans analizinde bilimsel aktörlerin performansları hakkında sonuçlar elde edilebilirken, bu aktörler arasındaki ilişki/etkileşim/iş birliğine yönelik herhangi bir bilgiye ulaşılamamaktadır [25]. Böylelikle, sadece performans analizi yapılarak araştırılan alanın yapısı ve temel dinamikleri konusunda yeterli bir resim ortaya konamamaktadır. Bu nedenle, bilimsel alan haritalama, bilimsel aktörler (yazarlar, çalışmalar, dergiler, kavramlar/kelimeler, üniversiteler, ülkeler, atıflar) arasındaki farklı

açılardan var olan etkileşimlere dair büyük resme ulaşmak için kullanılır [26]. Diğer bir açıklama ile bilimsel alan haritalama, genel anlamda bilimsel öğeler arasındaki ilişki/iş birliği ağının görselleştirilmesidir [27]. Böylelikle bilimsel alan haritalama prosedüründeki analizlerin bir tür ağ oluşturma/çıkarma işlemi olduğunu belirtmek uygun olacaktır [21]. Özetle bilimsel alan haritalama herhangi bir araştırma alanındaki yazarlar, kavramlar (anahtar kelimeler) ve yapılan atıflar (çalışmalar, dergiler veya yazarlar açısından) arasındaki ilişki/etkileşimin uzamsal (spatial) bir gösterimidir [27].

Bilimsel alan haritalama prosedürü "analiz" ve "görselleştirme" olmak üzere iki temel işlemin bir kombinasyonudur [28]. Analiz kapsamında öğeler (yazarlar, kelimeler, çalışmalar, dergiler vb.) arasındaki benzerlik matrisleri ve ilişkiler hesaplanmaktadır. Görselleştirme ile de söz konusu öğeler arasındaki ilişki/iş birliği "ağlarına" dair görseller sunulur [25]. Bununla birlikte öğeler arasındaki ilişkiyi/iş birliğini ve benzerlik matrislerini herhangi bir paket program ya da yazılım kullanmadan manuel olarak hesaplamak için gerekli bilgi birikimi ve alt yapıya, uzmanlık alanları itibariyle belli alanlardaki araştırmacılar genellikle sahip olamamaktadır. Bu sebeple, söz konusu alanlardaki araştırmacılar bibliyometrik analiz tekniklerini uygulayabilmek ve ilgili görsellere ulaşabilmek için yaygın olan paket programlar ve yazılımlardan faydalanmaktadırlar. Paket programlardan bazıları sadece analizi veya görselleştirme işlemini yapabilirken, bazıları hem analizi hem de görselleştirme işlemini birlikte yapabilmektedir. Bu açıklamaların gereği olarak paket programlar, bibliyometrik analizlerin uygulanmasında araştırmacılara önemli kolaylıklar ve avantajlar sağlamaktadır [21, 22]: (i) Araştırılacak literatür ile ilgili çalışmalar bir dosya olarak (veri seti) veri tabanlarından dışa aktarılabilir, uygun dosya tipinde kaydedilebilir ve kolaylıkla paket programlara yüklenebilir. (ii) Manuel olarak işlem/hesaplama yapmaya gerek kalmaksızın, arka plandaki formülasyonlar sayesinde öğeler arasındaki benzerlik matrisleri hesaplanabilir. (iii) Kolaylıkla öğeler arasındaki ilişki ağlarının görselleri oluşturulabilir. (iv) Bu görseller dışa aktarılabilir ve çalışmada kullanılabilecek formatlarda kaydedilebilir. Bu çalışmada VOSviewer paket programı [29] kullanılarak, zeytinyağı ve kırsal terimlerini kapsayan akademik çalışmaların bibliyometrik analizi yapılmıştır.

2. Materyal ve Metot

Araştırmada ortak-yazar analizi, ortak-kelime analizi, atıf analizi, kaynakça eşleşmesi analizi, ortak-atıf analizi yapılmıştır. Bu amaçla Web of Science (WoS) veri tabanında bulunan, Belgeler (Documents) menüsünde bulunan Web of Science Core Collection veri tabanında, tüm sürümler (editions) seçeneğinde, yine Belgeler (Documents) menüsünde bulunan tüm alanlar (all fields) seçeneğinde arama yapılmıştır. Tırnak arası kullanılmadan yapılan aramalarda, arama yapılan terimlere yakın içeriklere yakın de sonuçlar elde edilmektedir. Bu sonucu önleyebilmek için arama yapılan kelimeler iki tırnak arasında yazılmıştır. Diğer taraftan ilk arama sürecinde, farklı biçimlerde ek alabilen terimlerle arama yapılacağı durumlarda, başına veya sonuna yıldız konularak arama teriminin farklı varyasyonlarına ilişkin çıkarımlar elde edilebilecektir. Yıldız kodu kullanıldığı yerden itibaren veya öncesinde bulunan her türlü ekin de arama sonuçlarına ilave edilmesi

mümkün olabilmektedir. Bir araştırmada, birden çok arama teriminin aynı anda bulunduğu sonuçları elde edebilmek için AND kodu kullanılmaktadır [21].

Bu çalışmada 16.04.2025 tarihinde WoS-Web of Science Core Collection veri tabanında "olive* oil*" AND "rural*" (zeytinyağı ve kırsal) anahtar kelimelerini birlikte içeren bir tarama yapılmış ve 745 adet sonuç elde edilmiştir. Veri setini indirebilmek için WoS veri tabanında, sonuçların çıktığı ekranda bulunan Export menüsü altında, VOSviewer programı ile oldukça uyumlu çalışabilen Tab Delimited File seçeneği işaretlenmiştir. Zaten bu aramada elde edilen 745 sonuç olduğu için Record Options seçeneği altında bulunan All Records on Page menüsü seçilmiştir. Sonuçlar 500'den fazla olduğu için, 1-500 ve 501-745'lik iki dilim halinde arama sonuçları alınıp, dosya kayıtları yapılmıştır. Aynı pencerede bulunan Record Content kısmında ise Full Record and Cited References seçeneği işaretlenir ve Export butonuna tıklanır. Elde edilen dosya uygun bir alana kaydedilir. WOS üzerinde veri setinin elde edilmesinde Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses (PRISMA) akış şeması [30, 31] dikkate alınarak sınıflandırma yapılmıştır.

Elde edilen veri setinin analizinde nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz yöntemi ile bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Bibliyometrik analiz yöntemi önceki bölümlerde açıklanmıştır. Betimsel analiz, belirli bir konuya odaklanılarak yapılan bilimsel çalışmaların genel eğilimlerinin belirlendiği ve belirli bir çerçevede incelendiği sistematik çalışmalardır [32, 33, 34]. Metodolojik olarak, içerik analizleri, araştırılmak istenen belirli konu ve ölçütlere göre yapılmış tüm bilimsel çalışmalardan yararlanılarak, bu alandaki genel eğilimin tespit edilmesi ve ilgi duyan tüm paydaşlara yol göstermesi açısından önemli bir işlev ve fonksiyona sahiptir [35]. Bibliyometrik analiz için VOSviewer paket programı, betimsel içerik analizi için ise WoS veri tabanında bulunan Analyze Results menüsünden yararlanılmıştır. Metin dosyası (txt) formatında elde edilen veriler, excel dosyasına aktarılmıştır.

Araştırma için VOSviewer 1.6.20 bibliyometrik yazılım programı kullanılmıştır. VOSviewer, ağ verilerine dayalı haritalar oluşturmak ve görselleştirmek için geliştirilen ağ analiz yazılım programıdır [29]. Çalışmada, ortak yazar analizi, ortak kelime analizi, atıf analizi, kaynakça eşleşmesi, ortak atıf analizi kavramları üzerine odaklanılmıştır. VOSviewer'da analiz sonuçları ile ilgili üç tür temel görselleştirme seçeneği bulunmaktadır; (i) Ağ Görselleştirme (Network Visualization), (ii) Katman Görselleştirme (Overlay Visualization) ve (iii) Yoğunluk Görselleştirme (Density Visualization). Katman Görselleştirme, VOSviewer tarafından Ortak-Atıf analizinde sunulmamaktadır [21].

Araştırmada VOSviewer programında bir seçenek olan görselleştirme (visualization) yoğun bir şekilde kullanılmıştır. Bu aşamada "Ölçek (Scale)" ve "Ağırlık (Weights)" ayar seçenekleri mevcuttur. "Ölçek" ayarı sağa ve sola kaydırılarak ayarlanabilmektedir. Bu ayar ile sonuç ana ekranı ölçeklendirilebilir. Haritadaki öğelerin boyutunun hangi parametre esas alınarak tespit edileceğinin ayarlanmasında "Ağırlıklar (Weights)" seçeneği kullanılır. Ağırlıklar seçeneği altındaki parametreler, yapılan analiz tekniğine ve görselleştirme çeşidine göre değişim gösterebilmektedir. Örneğin, Ortak-Atıf analizinin

sonuçlarında ortaya çıkan ağ görselinde çalışmaların etiket büyüklükleri, ilgili çalışmaların aldıkları atıf sayıları veya toplam bağlantı gücüne göre ortaya konabilmekte iken, Ortak-Kelime analizi sonucunda ortaya çıkan ağ görselinde, kelimelerin etiket büyüklükleri toplam bağlantı gücü veya kelimelerin kullanılma sıklığına göre tespit edilebilmektedir. Dolayısıyla, analiz sonuçlarında belirlenen haritalardaki öğelerin boyutları, yapılan analizin kapsamına göre değişiklik gösterecektir. Bu farklılıklar aşağıda sunulmuştur (Çizelge 1) [21].

Çizelge 1. Farklı Analiz Türlerine Göre Ağırlık Seçenekleri

	Analiz Türleri				
	Ortak-Yazar (Co-Authorship)	**Ortak-Kelime (Co-Word/Co-Occurrence)**	**Atıf (Citation)**	**Kaynakça Eşleşmesi (Bibliographic Coupling)**	**Ortak-Atıf (Co-Citation)**
Ağırlık (Weights) Seçenekleri*	Bağlantılar Toplam Bağlantı Gücü ***Çalışmalar*** Atıflar Normalleştirilmiş Atıflar	Bağlantılar Toplam Bağlantı Gücü ***Kullanılma Sıklığı***	Bağlantılar ***Atıflar*** Normalleştirilmiş Atıflar	Bağlantılar Toplam Bağlantı Gücü ***Atıflar*** Normalleştirilmiş Atıflar	Bağlantılar Toplam Bağlantı Gücü ***Atıflar***

**İtalik-koyu* olarak yazılar parametreler ilgili analiz türünde varsayılan olarak gelmektedir.

Bibliyometrik araştırmalardaki analizlerin yapıldığı farklı yazılımlarda, incelenen alandaki (atıf yapan veya yapılan) çalışmalar, dergiler, yazarlar, ülkeler, kurumlar veya anahtar kelimeleri kümelemek için çeşitli algoritmalar kullanılmaktadır. Bu algoritmalara ilişkin matematiksel formülasyonlar [21], bu çalışmanın kapsamı dışında bulunmaktadır. Burada sadece VOSviewer'da kullanılan kümeleme mantığı ve haritalarda belirlenen kümelerin yorumlanma şekline yönelik temel düzeyde bir bilgi sunulmuştur.

Uygulanan analizler sonucunda ortaya çıkan haritalardaki kümeler alıntı ilişkilerine (doğrudan atıf, kaynakça eşleşmesi veya ortak-atıf), metinsel benzerliğe (ortak-kelime), sosyal ağ ve iş birliklerine (ortak-yazar) veya bazen bunların bir entegrasyonuna dayalı olarak belirlenmektedir [50]. Birbirine benzeşen yani ilişkililik düzeyi yüksek olan öğelerin haritalarda birbirine yakın bir şekilde konumlandırılması ve bu birbirine yakın olan öğelerin aynı renk ile belli gruplar altında sunulması, kümeleme mantığının temelini meydana getirmektedir. Yani, VOSviewer öğeleri kümelemek için farklı renkler ve dairelerin haritadaki konumunu kullanır. Benzerliği yüksek olan öğeler birbirine yakın konumlandırılır, benzerliği düşük olan öğeler ise birbirinden uzakta konumlandırılmaktadır [29]. Böylelikle, küme, yakında ilişkili dairelerin oluşturduğu bir gruptur. Varsayılan olarak, ağ haritasındaki her daire (öğe) bir kümeye atanır. Bir kümenin boyutu (büyüklüğü), kümeye atanan dairelerin (öğelerin) sayısını yansıtır. Örneğin, daha büyük kümeler, daha fazla daire (öğe) içermektedir [21].

Haritada öğelerin kaç küme altında gruplandırılacağı, VOSviewer'ın arka planındaki algoritmalar tarafından belirlenmektedir. Genellikle, program tarafından varsayılan olarak belirlenen küme sayısının kullanılması tavsiye edilmektedir. Ancak, elbette bu konuda da araştırıcı kendi önerilerini, programda oluşturabilmektedir. Bu sebeple,

araştırıcının incelenen alana hakim olması çok önemlidir [21]. Bu araştırmada, VOSviewer varsayımları kullanılmıştır.

Çalışma ikincil veri kaynaklarını kullandığı için etik kurul izni almayı gerektirmemektedir.

3. Bulgular ve Tartışma

3.1. Betimsel Analiz

Betimleyici istatistik çıkarımlar çerçevesinde, WoS kategorisine göre, ilgili arama terimleri olan "zeytinyağı" ve "kırsal" kelimelerini birlikte içeren 745 çalışmanın bulunduğu başlıca dergiler aşağıda belirtilmiştir (Şekil 1). Food Science and Technology (161 çalışma), Nutrition Dietetics (92 çalışma), Agronomy (68 çalışma), Environmental Sciences (66 çalışma), Horticulture (59 çalışma), Agriculture Multidisciplinary (54 çalışma), Chemistry Applied (51 çalışma) dergileri ilk sıralarda bulunmaktadır. Çalışmaların yapılma yılları incelendiğinde ise 2023 yılında 64 çalışma, 2021 yılında 62 çalışma, 2022 ve 2018 yıllarında 53, 2020 yılında 51, 2024 yılında ise 50 çalışma, 2019 yılında ise 47 çalışma yapıldığı belirlenmiş olup (Şekil 2), önceki yıllarda göreli olarak daha az çalışma yapıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 1. Zeytinyağı ve Kırsal Terimlerini İçeren Çalışmaların Bulunduğu Başlıca Dergilerin Dağılımı

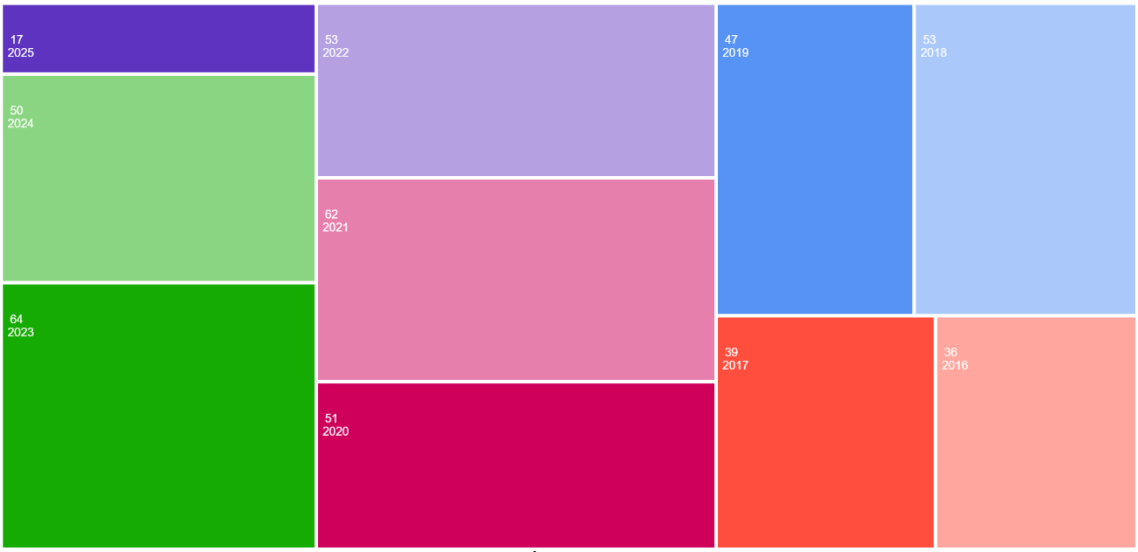

Şekil 2. Zeytinyağı ve Kırsal Terimlerini İçeren Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı

İncelenen 745 çalışmanın çoğunluğu 626'sı (%84) araştırma makalesi, 85'i (%11) konferans bildirisi, 39'u (%5) derleme makale, geriye kalan az sayıda çalışma ise kitap bölümü gibi eserlerdir. Toplamın %100'ü aşması, bazı çalışmaların hem konferans çalışması hem de diğer araştırma ve derleme makalesi kategorilerinde bulunabilmesinden kaynaklanmaktadır.

3.2. Bibliyometrik Analiz

Çalışmanın bu bölümünde bibliyometrik analiz sonuçları yapılmış ve değerlendirilmiştir.

3.2.1. Ortak Yazar Analizi (Co-Authorship Analysis)

Ortak-Yazar analizinde, veri setindeki çalışmaların yazarlar, yazarların kurumları ve yazarların bulunduğu ülkeler arasındaki işbirliği ağları tespit edilmeye çalışmaktadır [36, 37, 38, 39, 40, 41]. Ortak yazarlık araştırma alanlarının entelektüel yapılarından ziyade sosyal ağları incelemek için güçlü sosyal bağları yansıtmaktadır [22].

Ortak yazar analizinde analiz türü ortak yazarlık, analiz birimi yazarlar olarak seçilmiştir. Bir yazarın minimum çalışma sayısı 5, bir yazarın minimum atıf sayısı 1 olarak seçilmiştir. 2229 yazardan 79'unun bu değerleri karşıladığı ve bu 79 yazarın birbiri ile ilişki içinde olduğu görülmektedir (Şekil 3). En çok çalışma yapan, diğer bir ifade ile üretken yazarların dağılımı aşağıda belirtilmiştir (Çizelge 2).

Çizelge 2. Yazarlar Bağlamında Ortak Yazarlık Analizi

Çalışmayı yapan yazar	Çalışma sayısı (n)	Toplam bağlantı gücü	Çalışmayı yapan yazar	Çalışma sayısı (n)	Toplam bağlantı gücü
Lopez-Miranda, J.	20	140	Ordovas, J. M.	11	88
Perez-Martinez, P.	19	135	Esrich, R.	11	42
Moral, R.	17	53	Sola-Guirado, R. R.	11	30
Delgado-Lista, J.	16	119	Zipori, I.	10	31
Esrich, E.	16	51	Blanco-Roldan, G. L.	10	29
Dag, A.	14	34	Wang, X.	10	28
Camargo, A.	13	96	Gomez-Delgado, F.	9	71
Alcala-Diaz, J. F.	13	99	Lopez-Moreno, J.	9	65
Solanas, M.	13	44	Ben-Gal, A.	9	29
Gil-Ribes, J. A.	13	35	Choi, Y. S.	9	23

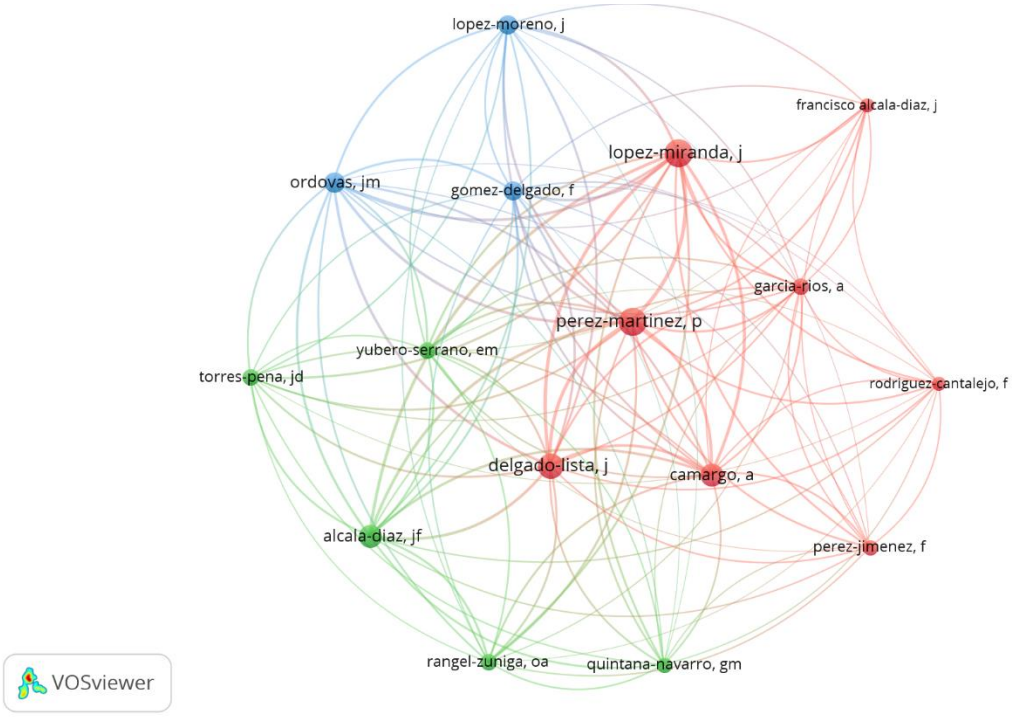

Şekil 3. Ortak Yazar Analizi Yazarlık Bağlamında Ağ Haritası

16 birim üzerinden toplamda 3 küme, 114 bağlantı ve toplam bağlantı gücü 600 olarak saptanmıştır.

Ortak yazar analizinde analiz türü ortak yazarlık, analiz birimi kurumlar olarak seçilmiştir. Bir kuruma ait minimum çalışma sayısı 5, bir kurumun minimum alıntı sayısı 1 olarak seçilmiştir. Seçilen kurum sayısı 52 olarak belirlenmiştir (Çizelge 3).

Çizelge 3. Kurumlar Bağlamında Ortak Yazar Analizi

Çalışmayı yapan kurum	Çalışma sayısı (n)	Toplam bağlantı gücü	Çalışmayı yapan yazar	Çalışma sayısı (n)	Toplam bağlantı gücü
Univ. of Cordoba	62	66	Hebrew Univ. of Jeruselam	13	9
Univ. of Jaen	37	8	Agr. Res. Org.	13	8
CSIC	21	19	Univ. of Bari	12	7
Chinese Acad. Agr. Sci.	20	13	CNR	12	3
Inst. Salud Carlos	19	52	Univ. of Barcelona	11	10
Ministr. Agr. & Rural Affairs	18	16	Konkuk Univ.	11	0
Univ. of Seville	18	16	Univ. Tras. Os Montes & Alto Douro	10	5
Univ. of Granada	17	9	Seoul Natl. Univ.	10	0
Univ. of Autonoma Barcelona	17	7	Univ. of Naples Federico	9	6
Tufts Univ.	15	42	Univ. of Complutense Madrid	9	5

Kurumlar bağlamında ortak yazar analizi incelendiğinde, ortak yazarlık bağlatısının oldukça zayıf olduğu tespit edilmiştir. Bir tarafta University of Cordoba'nın ilk sırada olduğu, İspanya, İtalya'da bulunan kurumlar arasında belirli düzeyde bir bağlantı olduğu gözlenirken, bir diğer tarafta Çin'de bulunan araştırma kurumunun olduğu belirlenmiştir (Şekil 4).

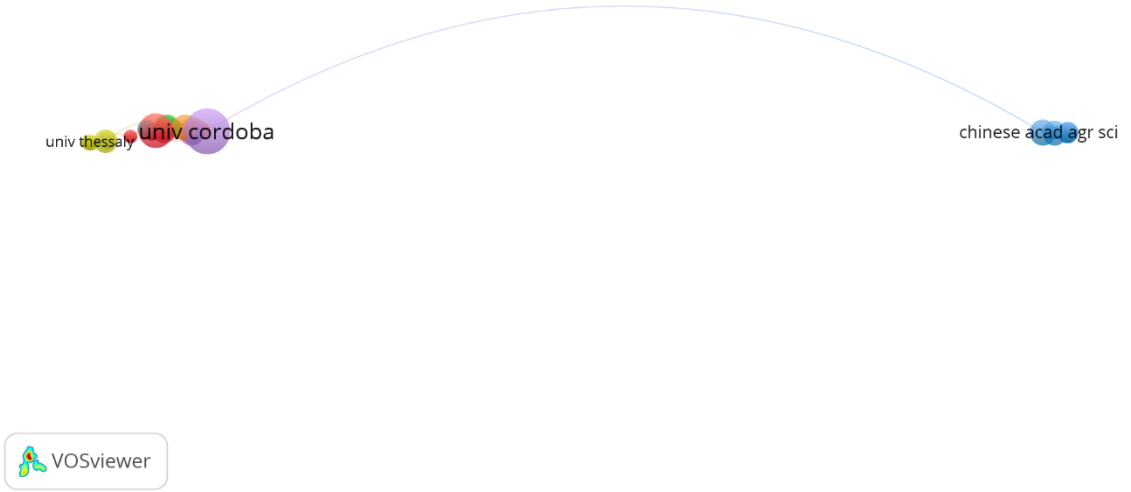

Şekil 4. Ortak Yazar Analizi Kurumlar Bağlamında Ağ Haritası

44 birim üzerinden toplamda 7 küme, 77 bağlantı ve toplam bağlantı gücü 214 olarak saptanmıştır.

Ortak yazar analizi ülkeler bağlamında ağ haritası aşağıda ortaya konmuştur (Şekil 5). Ortak yazar analizinde analiz türü ortak yazarlık, analiz birimi ülkeler olarak seçilmiştir. Bir ülkeye ait minimum belge sayısı 1, bir ülkeye yapılan minimum alıntı sayısı 1 olarak seçilmiştir. 77 ülkenin 27'sinin bu değerleri karşıladığı ve 27 ülkenin birbiri ile ilişki

içinde olduğu belirlenmiştir. En çok çalışmanın yapıldığı ülkeler sırasıyla İspanya, İtalya, Çin, Yunanistan, Güney Kore gibi ülkelerin ilk sıralarda yer aldığı belirlenmiştir (Çizelge 4).

Çizelge 4. Ülkeler Bağlamında Ortak Yazar Analizi

Çalışmanın yapıldığı ülke	Çalışma sayısı (n)	Toplam bağlantı gücü	Çalışmanın yapıldığı ülke	Çalışma sayısı (n)	Toplam bağlantı gücü
İspanya	250	111	Tunus	22	18
İtalya	111	55	Avustralya	21	12
Çin	63	21	Fransa	20	31
Yunanistan	55	38	İngiltere	17	26
Güney Kore	48	6	Hollanda	16	24
ABD	44	43	Almanya	15	24
Brezilya	42	7	Fas	13	18
Portekiz	38	16	Kanada	13	11
Türkiye	33	5	Hırvatistan	10	10
İsrail	25	9	İskoçya	9	11

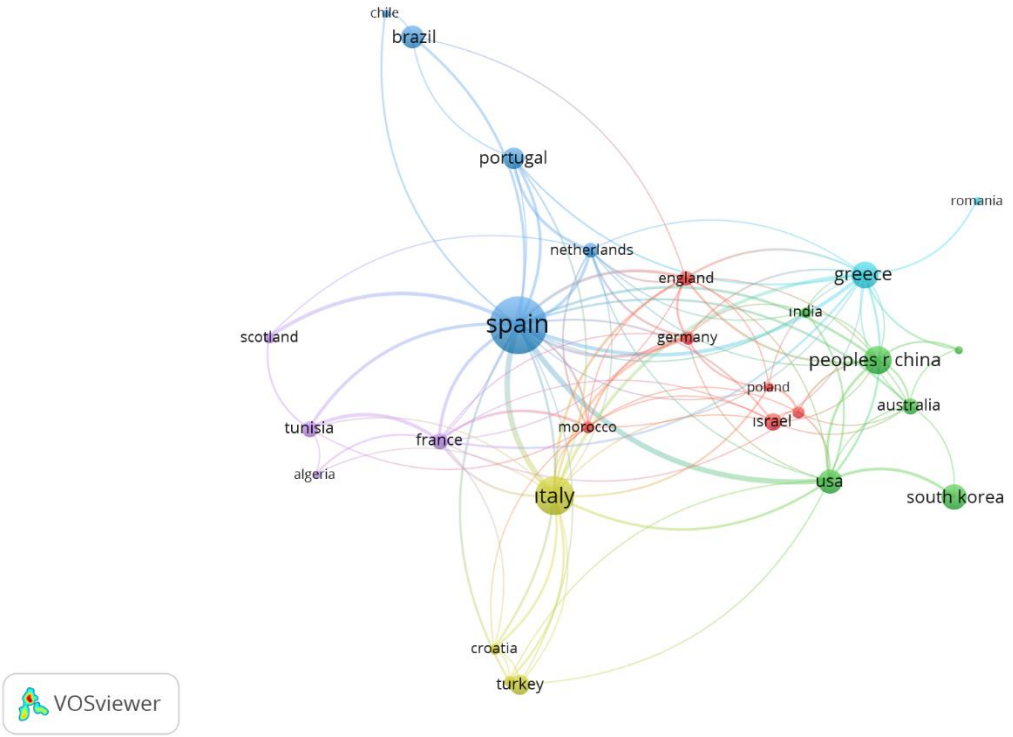

Şekil 5. Ortak Yazar Analizi Ülkeler Bağlamında Ağ Haritası

3.2.2. Ortak Kelime Analizi (Co-Word/Co-Occurrence Analysis)

Ortak-Kelime analizi, bir araştırma alanındaki çalışmaların başlık, özet ve anahtar kelimelerinde geçen kelimelerin sıklığı ve bunlar arasındaki ilişki ağlarını belirlemektedir [42, 43, 44]. Ortak-Kelime analizinde analiz birimi, çalışmaların başlık, özet ve anahtar kelimeleri kısımlarındaki terimlerdir. Ancak anahtar kelimeler ortak kelime analizi

çerçevesinde iki problem söz konusu olabilir. Bunlar: (i) Derginin bibliyografik verisinde anahtar kelimeler olmayabilir. (ii) Diğer taraftan sadece anahtar kelimeyi dikkate almak, dizinleyen etkisi olarak ifade edilen analizin geçerliğinin, belgeyi dizinleyen kişinin metindeki ilgili yerleri alıp almadığına bağlı olarak değişeceği bir durum oluşabilir [22]. Değişik makalelerdeki iki anahtar kelimenin bir alanda birleştirilmesi, bu kelimeler arasındaki bağlantının bir ifadesidir. Bu analiz ile bir araştırma alanındaki alt konuların tespit edilmesi de sağlanmış olacaktır. Analizin temel varsayımı, kelimelerin yayınlarda bir arada görülme sıklığı ve bu kelimelerin temsil ettiği anlamların yakından ilişkili olduğudur [45]. Ortak kelime analizi için VOSviewer programında, standart olarak gelen en az beş adet atıf ve bir makalenin olmasına dair sınır koyulduktan (görsellerin daha anlaşılabilir olması için) sonra program tarafından oluşturulan sonuçlar anahtar kelimelerin görülme sıklığına göre sıralanmıştır.

Ortak-kelime analizi yazar anahtar kelimeler bağlamında ağ haritası aşağıda ortaya konmuştur (Şekil 6). Bir anahtar kelimenin minimum oluşum sayısı 5 olarak alınmıştır. Seçilen anahtar kelime sayısı 69 olarak belirlenmiştir. Yazarların seçmiş olduğu başlıca anahtar kelimelerin “olive oil”, “mediterranean diet”, “olive”, “rural devlopment”, “olea europea”, “quality” olduğu belirlenmiştir (Çizelge 5).

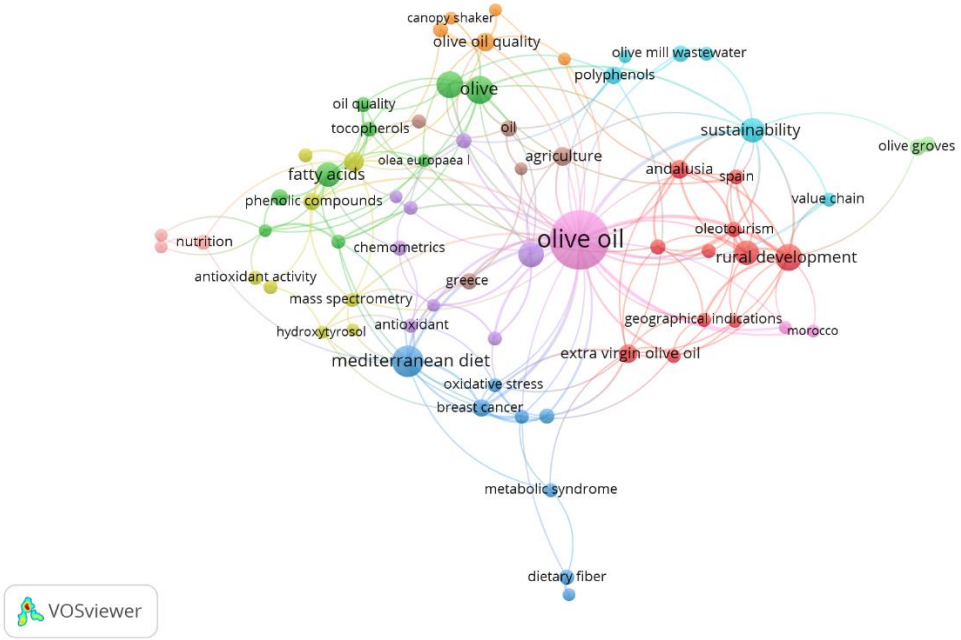

Şekil 6. Ortak-Kelime Analizi Yazar Anahtar Kelimeler Bağlamında Ağ Haritası

“Olive oil” kelimesi ile “Rural development”, “mediterranean diet”, “quality”, “Sustainability” terimleri arasında yüksek bağlantı gücü olduğu belirlenmiştir.

68 birim üzerinden toplamda 11 küme, 200 bağlantı ve toplam bağlantı gücü 307 olarak saptanmıştır.

Çizelge 5. Yazar Anahtar Kelimeler Bağlamında Ortak Kelime Analizi

Anahtar kelime	Oluşma sayısı (n)	Toplam bağlantı gücü	Anahtar kelime	Oluşma Sayısı (n)	Toplam bağlantı gücü
Olive oil	99	89	Andalusia	10	18
Mediterranean diet	28	20	Extra virgin olive oil	11	13
Olive	22	17	Olive oil quality	10	9
Rural development	20	27	Agriculture	10	6
Olea europea	20	9	Breast cancer	9	19
Quality	19	21	Phenolic compounds	9	10
Fatty acids	18	12	Polyphenols	9	8
Sustainability	17	21	Greece	8	8
Olive oil tourism	17	15	Oil	8	7
Virgin olive oil	11	13	Olive mill wastewater	8	4

3.3.3. Atıf Analizi (Citation Analysis)

Atıf analizinin literatürde iki farklı anlam ve amaç ile kullanıldığı belirtilmektedir [21]. Bunlar: (i) İndirilen veri setindeki çalışmalar üzerinden atıf analizi [46], (ii) İndirilen veri setindeki çalışmaların kaynakçaları üzerinden atıf analizi [22].

VOSviewer atıf analizini yukarıda belirtilmiş olan açıklamalardan ilk açıklaması anlamında kullanmaktadır. Burada alanın genel görünümü belirli istatiksel göstergeler üzerinden belirlenir. Böylelikle VOSviewer'da atıf analizi çerçevesinde bir alanın incelenmesi sürecinde sadece veri tabanından elde edilen veri setindeki çalışmalar içinden en etkili çalışma, dergi, yazar, kurum ve ülkeler ortaya konabilmektedir. Böylece VOSviewer'ın kullandığı anlamıyla atıf analizi, araştırılan alana ilişkin yukarıda açıklanan herbir terimin çalışma ve atıf sayıları üzerinden performanslarının/çıktılarının ölçüldüğü bir yaklaşım ortaya konulmaktadır. Buna karşın atıf bilgisi, indirilen veri setindeki makalelere sadece WoS'ta yayınlanan çalışmalar tarafından yapılan atıf sayısını göstermektedir [21].

Bu aşamada analiz türü olarak atıf analizi seçildikten sonra, analiz birimi olarak çalışmalar, dergiler, yazarlar, kurumlar ve ülkeler seçilebilmektedir. İlk olarak çalışmalar bağlamında atıf analizi yapılmıştır (Şekil 7). Bir çalışmaya ait minimum atıf sayısı eşik değeri 5 olarak belirlenmiştir. Böylelikle 745 çalışmanın 479'unun eşik değeri karşıladığı tespit edilmiştir. Buna göre ilk sıralarda bulunan çalışmaların yazarları, atıf sayıları ve bağlantıları sırasıyla aşağıdaki gibi belirlenmiştir (Çizelge 6).

Bağlantı gücü en yüksek olan çalışmaların Loumou (2003), Dag (2011), Duarte (2008) olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 6. Çalışmalar Bağlamında Atıf Analizi

Çalışmayı yapan yazar	Atıf sayısı (n)	Bağlantı sayısı (n)	Çalışmayı yapan yazar	Atıf sayısı (n)	Bağlantı sayısı (n)
Bach-Faig (2011)	1229	3	Dag (2011)	169	9
Buiatti (1989)	399	1	Wang (2017)	161	0
Lohumi (2015)	367	5	Gomez-Limon (2012)	151	0
Delgado-Lista (2022)	310	1	Choi (2010b)	148	4
Loumou (2003)	308	9	Brito (2019)	147	1
Mahley (1995)	260	0	Guzman (2008)	129	0
Molina-Alcaide (2008)	215	2	Duarte (2008)	127	8
Haro (2016)	213	1	Camargo (2010)	127	0
Trichopoulou (2000)	199	0	Davidson (2004)	120	2
Choi (2010a)	180	5	Heinrich (2005)	117	1

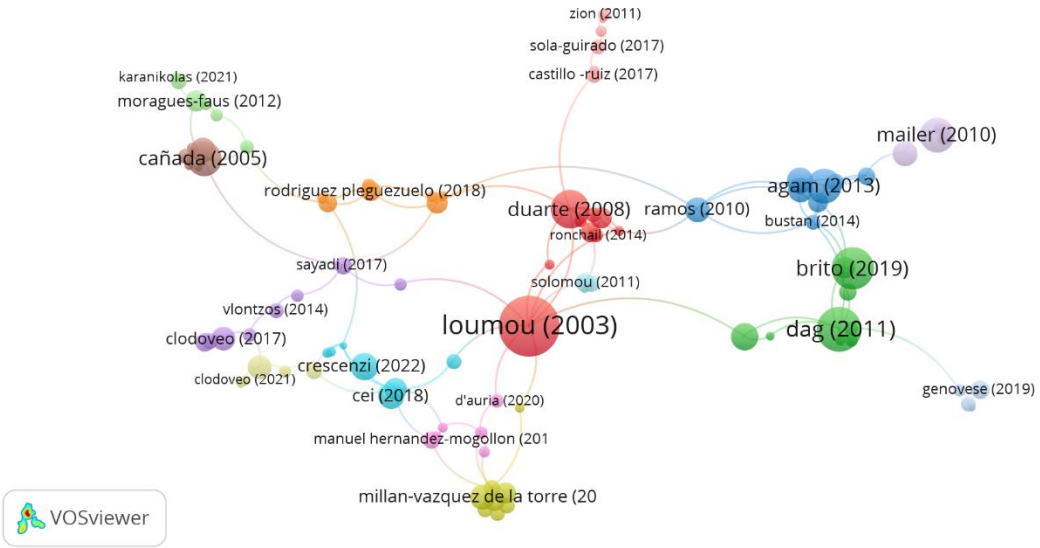

Şekil 7. Çalışmalar Bağlamında Atıf Analizi Ağ Haritası

Bu kez analiz türü olarak atıf analizi seçildikten sonra analiz birimi olarak kaynaklar (dergiler) seçilmiştir (Şekil 8). Bir kaynağın (derginin) minimum çalışma sayısı 5 ve bir kaynağın (derginin) minimum atıf sayısı 1 olarak belirlenmiştir. 402 kaynağın 24'ü eşik değeri karşılamıştır (Çizelge 7).

Çizelge 7. Kaynaklar (Dergiler) Bağlamında Atıf Analizi

Kaynak	Çalışma sayısı (n)	Atıf sayısı (n)	Toplam bağlantı gücü	Kaynak	Çalışma sayısı (n)	Atıf sayısı (n)	Toplam bağlantı gücü
VI. International Symposium on Olive Growing	24	84	3	Nutrients	9	135	0
Sustainability	24	368	2	European Journal of Lipid Science and Technology	8	104	7
Food Chemistry	19	471	5	Journal of Rural Studies	8	230	3
Food Research International	11	284	3	Plants-Basel	7	206	4
Ciencia Rural	11	142	1	Journal of the Science of Food and Agriculture	6	83	8
Foods	11	167	1	Agronomy-Basel	6	61	1
IWT – Food Science and Technology	10	193	1	American Journal of Clinical Nutrition	6	325	0
Scientia Horticulturae	9	294	12	Grasas y Aceites	6	36	0
New Medit	9	68	3	Journal of Food Composition and Analysis	6	137	0

Şekil 8. Kaynaklar (Dergiler) Bağlamında Atıf Analizi Ağ Haritası

Bu kez analiz türü olarak atıf analizi seçildikten sonra analiz birimi olarak yazarlar seçilmiştir. Bir yazarın minimum çalışma sayısı 5 ve bir yazarın minimum atıf sayısı 1 olarak belirlenmiştir. 2929 yazarın 79'u eşik değeri karşılamıştır (Çizelge 8).

Çizelge 8. Yazarlar Bağlamında Atıf Analizi Sonuçları

Yazar	Çalışma sayısı (n)	Atıf sayısı (n)	Toplam bağlantı gücü	Yazar	Çalışma sayısı (n)	Atıf sayısı (n)	Toplam bağlantı gücü
Lopez-Miranda, J.	20	987	111	Quintana-Navarro, G. M.	6	546	35
Perez-Martinez, P.	19	987	101	Kim, C. J.	7	545	57
Camargo, A.	13	826	66	Ordovas, J. M.	11	519	46
Delgado-Lista, J.	16	788	75	Garcio-Rios, A.	7	519	66
Perez-Jimenez, F.	6	756	61	Yubero-Serrano, E. M.	7	443	25
Alcala-Diaz, J. F.	13	698	57	Zipori, I.	10	434	161
Rangel-Zuniga, O. A.	7	592	25	Gomez-Delgado, F.	9	407	29
Choi, Y. S.	9	567	57	Rodriguez-Cantalejo, F.	5	397	67
Dag, A.	14	565	170	Kerem, Z.	8	369	123

Bu kez analiz türü olarak atıf analizi seçildikten sonra analiz birimi olarak kurumlar seçilmiştir (Şekil 9). Bir kurumun minimum çalışma sayısı 5 ve bir kurumun minimum atıf sayısı 1 olarak belirlenmiştir. 1014 kurumun 52'si eşik değerleri karşılamıştır (Çizelge 9). Bu ölçüt açısından Univ. of Cordoba, Hebrew Univ. of Jerusalem, CSIC, Inst. Salud Carlos III gibi kurumlar tarafından yapılan çalışmaların atıf sayıları ve toplam bağlantı güçlerinin yüksek olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 9. Kurumlar Bağlamında Atıf Analizi

Kurum	Çalışma sayısı (n)	Atıf sayısı (n)	Toplam bağlantı gücü	Kurum	Çalışma sayısı (n)	Atıf sayısı (n)	Toplam bağlantı gücü
Univ. of Cordoba	62	1801	63	Univ. of Jaen	37	376	24
Hebrew Univ. of Jerusalem	13	1685	58	Reina Sofia Univ. of Hosp.	8	370	21
CSIC	21	928	30	Univ. of Autonoma Barcelona	17	338	45
Inst. Salud Carlos III	19	860	45	Univ. of Seville	18	333	21
Tufts Univ.	15	756	39	Univ. of Athens	6	326	1
Konkuk Univ.	11	639	4	Minist. of Agr.	5	300	28
Minist. Agr. & Rural Affairs	18	564	4	Univ. of Bari	12	265	7
Chinese Acad Agr. Sci.	20	467	4	Wageningen Univ.	7	256	9
Agr. Res. Org.	13	450	44	Zhejiang Univ.	5	251	2

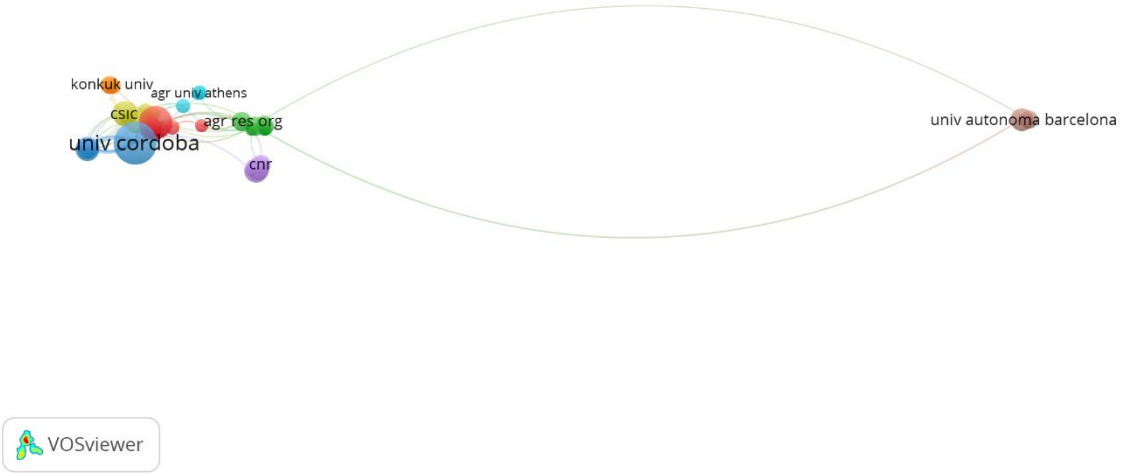

Şekil 9. Kurumlar Bağlamında Atıf Analizi Ağ Haritası

Bu bölümde analiz türü olarak atıf analizi seçildikten sonra analiz birimi olarak ülkeler seçilmiştir (Şekil 10). Bir ülkenin minimum çalışma sayısı 5 ve bir ülkenin minimum atıf sayısı 1 olarak belirlenmiştir. 77 ülkenin 27'sinin eşik değerleri karşıladığı belirlenmiştir (Çizelge 10).

Çizelge 10. Ülkeler Bağlamında Atıf Analizi

Ülke	Çalışma sayısı (n)	Atıf sayısı (n)	Toplam bağlantı gücü	Ülke	Çalışma sayısı (n)	Atıf sayısı (n)	Toplam bağlantı gücü
İspanya	250	6377	173	Portekiz	38	790	41
İtalya	111	3305	86	Brezilya	42	685	13
Yunanistan	55	2648	58	Avustralya	21	615	23
ABD	44	2210	32	İngiltere	17	488	24
İsrail	25	2021	36	Hollanda	16	426	42
Güney Kore	48	1686	19	Türkiye	33	415	6
Fransa	20	1675	19	Kanada	13	328	13
Fas	13	1376	12	Almanya	15	326	10
Çin	63	1323	11	İskoçya	9	284	11

En çok atıf alan çalışmalar İspanya, İtalya, Yunanistan, ABD, İsrail, Güney Kore, Fransa gibi ülkelerde yapıldığı belirlenmiştir.

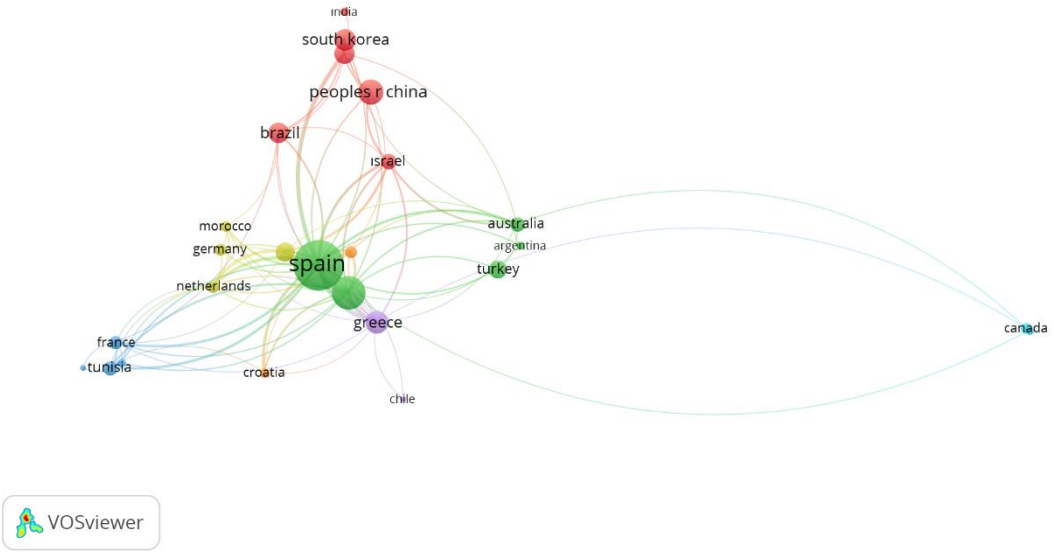

Şekil 10. Ülkeler Bağlamında Atıf Analizi Ağ Haritası

3.3.4. Kaynakça Eşleşmesi (Bibliographic Coupling Analysis)

Kaynakça Eşleşmesi (Bibliographic Coupling) Analizi, farklı iki çalışmada yapılan ortak atıfların bir ölçüsüdür. Bu analizde, farklı iki çalışmanın kaynakçaları arasındaki benzerlik analiz edilebilmektedir [47]. Diğer bir ifadeyle, iki çalışmanın kaynakçaları ne ölçüde örtüşürse, söz konusu çalışmaların inceledikleri konuların benzerlik düzeylerinin de o ölçüde yüksek olacağı öngörülebilir [48].

Çalışmalar bağlamında kaynakça eşleşmesi incelendiğinde, bir çalışmanın minimum atıf sayısı 5 olarak alınmıştır. Böylelikle 745 çalışmanın 479'unun eşik değeri karşıladığı belirlenmiştir. Toplam bağlantı gücü yüksekliğine göre ilk sıralarda yer alan çalışmaları yapan yazarlar aşağıda belirtilmiştir (Çizelge 11). Ayrıca görselleştirilmiş ağ bağlantısı da aşağıda sunulmuştur (Şekil 11).

Çizelge 11. Çalışmalar Bağlamında Kaynakça Eşleşmesi Analizi

Çalışmayı yapan yazar	Atıf sayısı (n)	Toplam bağlantı gücü	Çalışmayı yapan yazar	Atıf sayısı (n)	Toplam bağlantı gücü
Bach-Faig (2011)	1229	45	Choi (2010a)	180	93
Buiatti (1989)	399	20	Dag (2011)	169	84
Lohumi (2015)	367	47	Wang (2017)	161	1
Delgado-Lista (2022)	310	57	Gomez-Limon (2012)	151	15
Loumou (2003)	308	9	Choi (2010b)	148	108
Mahley (1995)	260	23	Brito (2019)	147	59
Molina-Alcaide (2008)	215	14	Guzman (2008)	129	6
Haro (2016)	213	18	Duarte (2008)	127	39
Trichopoulou (2000)	199	32	Camargo (2010)	127	34

Bu aşamada Bach-Faig (2011), Buiatti (1989), Lohumi (2015), Delgado-Lista (2022), Loumou (2003), Mahley (1995) gibi yazarların yaptığı çalışmaların kaynakçalarının eşleşmesinin daha yüksek olduğu, atıf sayılarının yüksekliğinden anlaşılmaktadır.

Şekil 11. Çalışmalar Bağlamında Kaynakça Eşleşmesi Analizi Ağ Haritası

Kaynaklar (dergiler) bağlamında kaynakça eşleşmesi incelendiğinde durumda ise bir kaynağın sahip olduğu minimum çalışma sayısı 5, bir kaynağın sahip olduğu minimum atıf sayısı 1 olarak belirlenmiştir. Bu durumda seçilen kaynak sayısı 24 olarak tespit edilmiştir. Buna göre Sustainability (toplam bağlantı gücü 175), VI. International Symposium on Olive Growing (toplam bağlantı gücü 89), Food Chemistry (toplam bağlantı gücü 147), Scientia Horticulturae (toplam bağlantı gücü 285), European Journal of Lipid Science and Technology (toplam bağlantı gücü 264), Journal of the Science of Food and Agriculture (toplam bağlantı gücü 218) gibi kaynakların ilk sıralarda yer aldığı belirlenmiştir (Şekil 12).

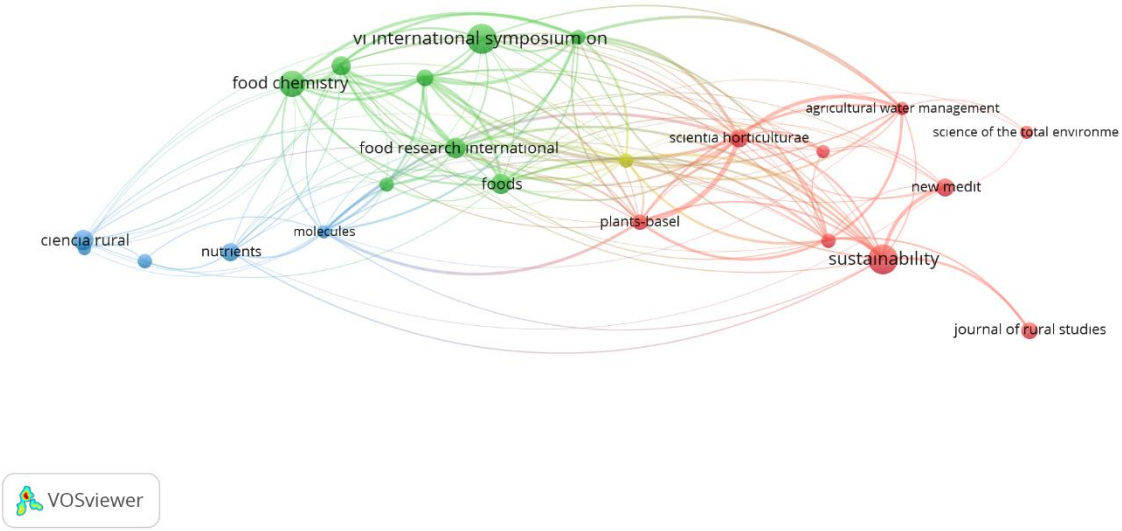

Şekil 12. Kaynaklar (Dergiler) Bağlamında Kaynakça Eşleşmesi Analizi Ağ Haritası

Yazarlar bağlamında kaynakça eşleşmesi incelendiğinde durumda ise bir yazarın sahip olduğu minimum çalışma sayısı 5, bir yazarın sahip olduğu minimum atıf sayısı 1 olarak belirlenmiştir. Bu durumda, 2929 yazarın 79'u eşik değeri geçerek seçildiği belirlenmiştir. Buna göre ilk sırada bulunan yazarlar; Lopez-Miranda, J. (toplam bağlantı gücü 8683),

Perez-Martinez, P. (toplam bağlantı gücü 8474), Moral, R. (toplam bağlantı gücü 9951), Esrich, E. (toplam bağlantı gücü 9967), Delgado-Lista, J. (toplam bağlantı gücü 7424), Dag, A. (toplam bağlantı gücü 4479), Solanas, M. (toplam bağlantı gücü 8508) olarak belirlenmiştir (Şekil 13). İlginç olarak Chio, Y. S. (toplam bağlantı gücü 2639) isimli yazarın, toplam bağlantı gücü göreli olarak yüksek olmamasına rağmen, göreli olarak daha az bağlantı gücüne sahip yazarların çalışmalarının kaynakçaları ile eşleştiği, daha yüksek bağlantı gücüne sahip olan yazarların çalışmaları kaynakçaları ile eşleşmediği belirlenmiştir.

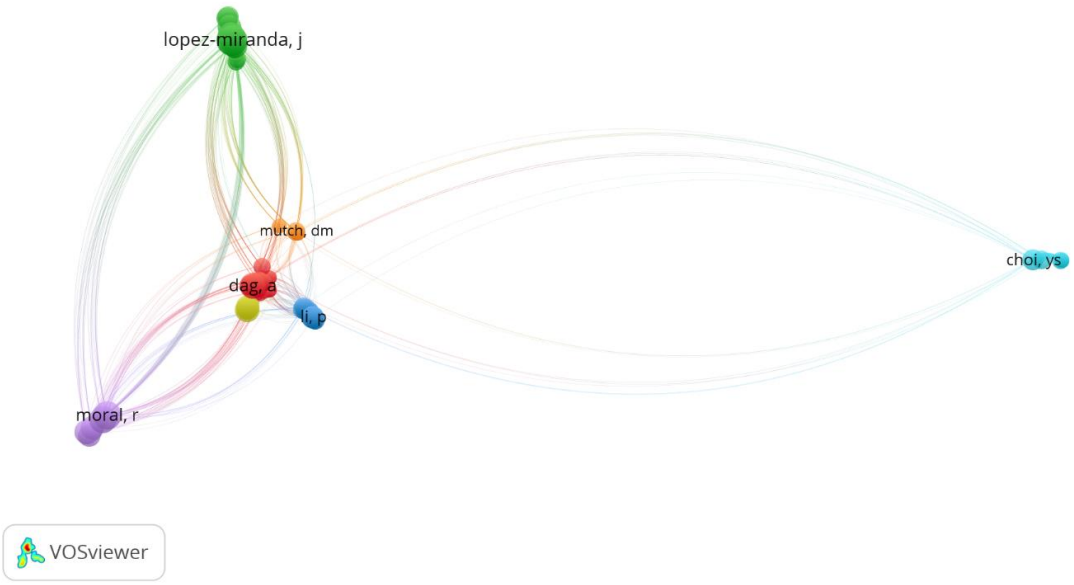

Şekil 13. Yazarlar Bağlamında Kaynakça Eşleşmesi Analizi Ağ Haritası

Kurumlar bağlamında kaynakça eşleşmesi incelendiğinde durumda ise bir kurumun sahip olduğu minimum çalışma sayısı 5, bir kurumun sahip olduğu minimum atıf sayısı ise 1 olarak belirlenmiştir. Bu durumda seçilen kurum sayısı 52 olarak belirlenmiştir. Univ. of Cordoba, Inst. Salud Carlos III, Tufts Univ. Univ. of Jaen, Hebrew Univ. of Jerusalem, Univ. of Autonoma Barcelona, Chinese Acad Agr. Sci. gibi kurumların sahip oldukları çalışma, atıf ve bağlantı gücü açısından ilk sıralarda bulundukları ifade edilebilir (Şekil 14).

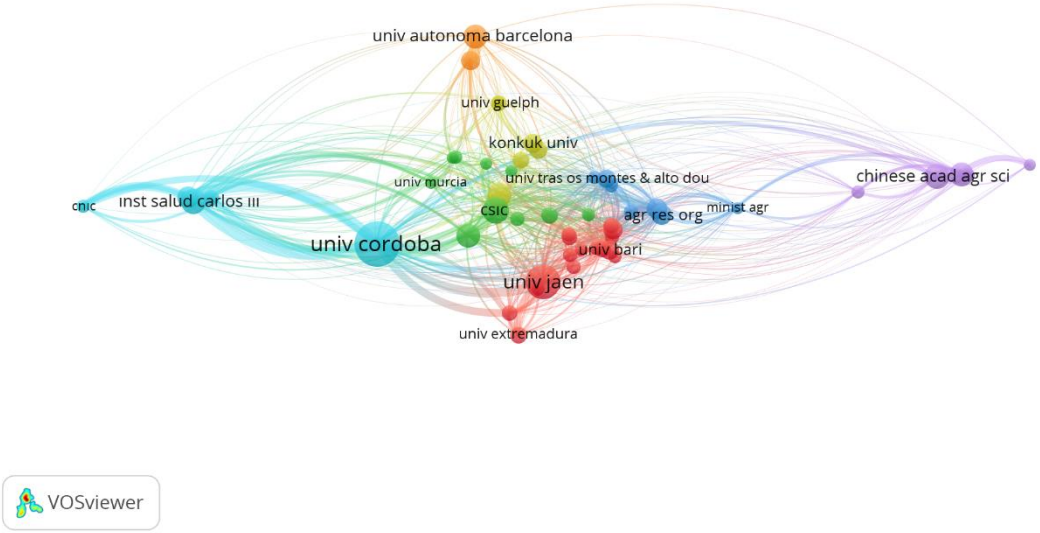

Şekil 14. Kurumlar Bağlamında Kaynakça Eşleşmesi Analizi Ağ Haritası

Ülkeler bağlamında kaynakça eşleşmesi incelendiğinde durumda ise bir ülkenin sahip olduğu minimum çalışma sayısı 5, bir ülkenin sahip olduğu minimum atıf sayısı ise 1 olarak belirlenmiştir. Buna göre 77 ülkenin 27'sinin eşik değerleri geçerek seçildiği belirlenmiştir (Şekil 15). İspanya (toplam bağlantı gücü 12825), İtalya (toplam bağlantı gücü 6779), ABD (toplam bağlantı gücü 3441), Yunanistan (toplam bağlantı gücü 3407), Fransa (toplam bağlantı gücü 2735), Portekiz (toplam bağlantı gücü 2413), Çin (toplam bağlantı gücü 2326) gibi ülkelerin ilk sıralarda bulunduğu belirlenmiştir (Şekil 15).

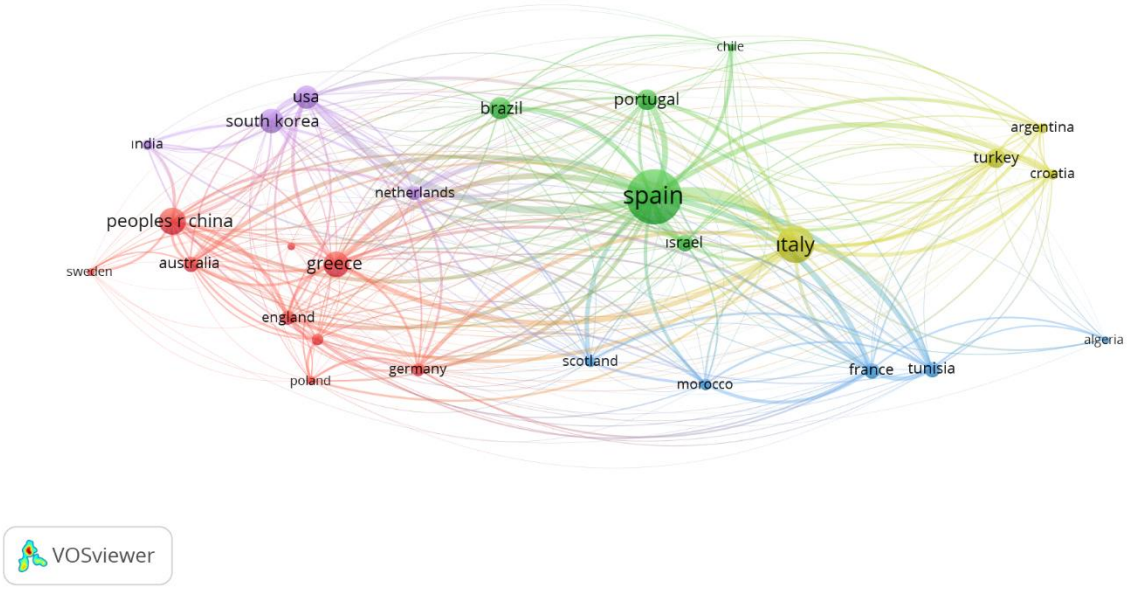

Şekil 15. Ülkeler Bağlamında Kaynakça Eşleşmesi Analizi Ağ Haritası

3.3.5. Ortak-Atıf Analizi (Co-citation Analysis)

Ortak-atıf analizi, iki çalışmanın (yazarın-derginin) birlikte alıntılanma sıklığını ölçmek için kullanılan bir yaklaşımdır [49].

Alıntılanan çalışmalar bağlamında ortak-atıf analizi incelendiğinde durumda alıntılan bir çalışmanın sahip olduğu minimum atıf sayısı 10 olarak belirlenmiştir. Buna göre atıf yapılan 28909 referansın, 42'sinin eşik değerleri geçerek seçildiği belirlenmiştir. Atıf yapılan başlıca çalışmalar aşağıda gösterilmiştir (Çizelge 12) (Şekil 16).

Çizelge 12. Alıntılanan Çalışmalar Bağlamında Ortak-Atıf Analizi

Alıntılanan çalışma	Atıf sayısı (n)	Toplam bağlantı sayısı (n)
Alonso, A. D. (2010). Int. J. Tour. Res., 12, p.696	21	124
Molina Moreno, V. (2011). Rev. Cienc. Soc-Venez., 17, p.533	14	101
De La Torre, M. G. V. (2017). Tour. Manag. Perspect., 21, p.100	18	93
Murgado, E.M. (2013). Options Mediterraneennes, Seri A, Seminaires	13	93
Solanas, M. (2002). Int. J. Oncol, 21, p.745	17	92
Millan, G. (2014). Agricultural Sciences, 5, p.179	15	91
Alonso, A.D. (2013). J. Herit. Tour, 8, p.158	12	88
Ruiz, I. (2011). Papers de Turisme, p.89	14	87
Esrich, E. (2006). Olive Oil and Health, p.317	14	81
Esrich, E. (1994). In Vivo (Attiki), 8, p.1099	14	80
Esrich, E. (1994). In Vivo (Attiki), 8, p.1107	14	80

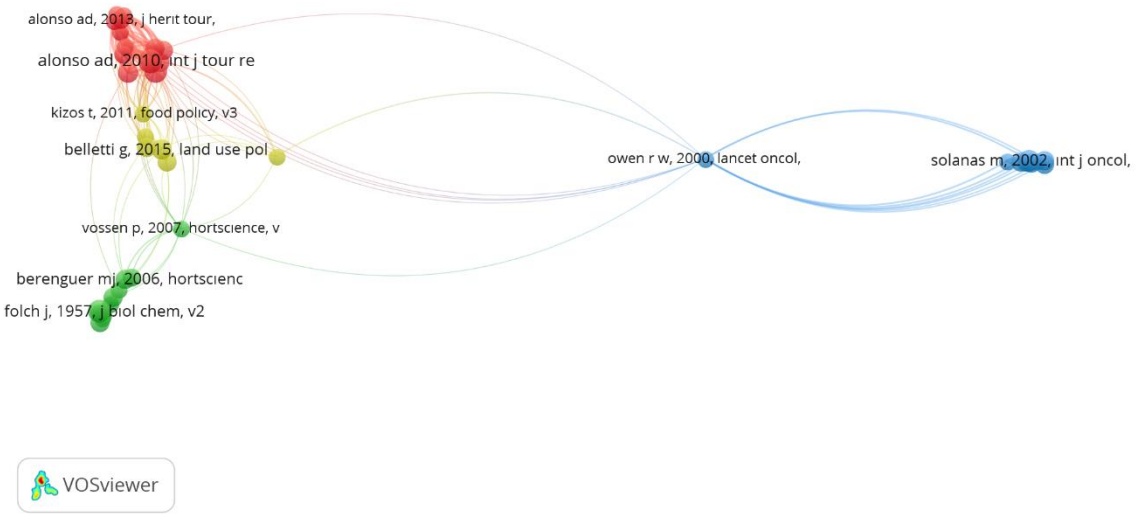

Şekil 16. Alıntılanan Çalışmalar Bağlamında Ortak Atıf Analizi Ağ Haritası

Alıntılanan kaynaklar (dergiler) bağlamında ortak-atıf analizi incelendiği durumda, bir derginin minimum atıf sayısı 10 olarak belirlenmiştir. Bu durumda 472 kaynak (dergi) seçilmiştir. İlk sıralarda oluşan başlıca dergiler Food Chem., J. Agr. Food Chem., Food

Res. Int., J. Am. Oil Chem. Soc., Meat Sci., J. Sci. Food Agr., Food Control, Eur. J. Lipid Sci. Tech. olarak belirlenmiştir (Şekil 17).

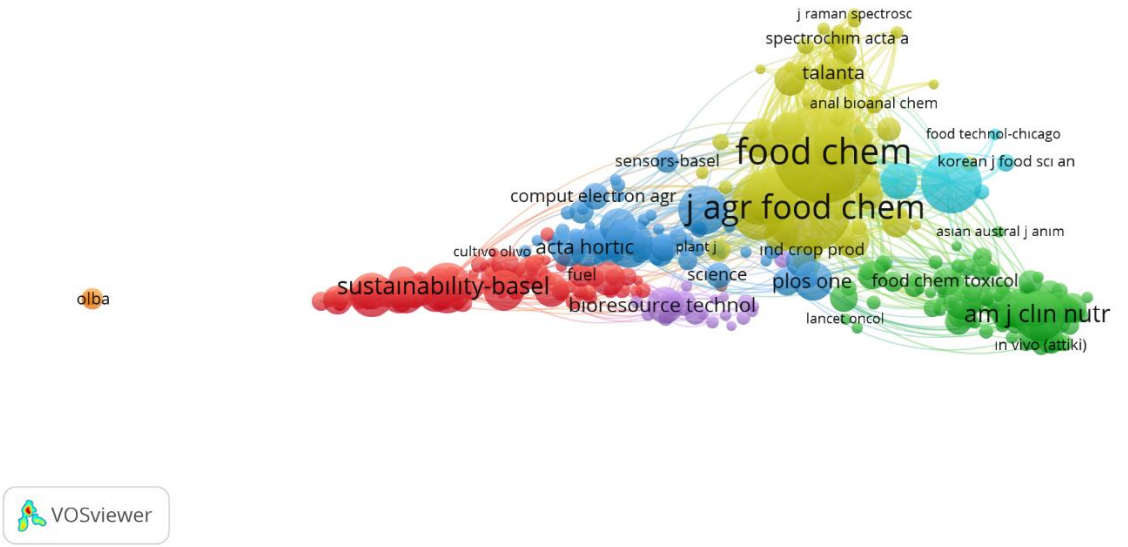

Şekil 17. Alıntılanan Kaynaklar (Dergiler) Bağlamında Ortak Atıf Analizi Ağ Haritası

Alıntılanan yazarlar bağlamında ortak-atıf analizi incelendiğinde ise bir yazarın minimum atıf sayısı 10 olarak alınmıştır. Böylelikle 21573 yazarın 211'i eşik değeri geçebilmiştir (Şekil 18). Bu durumda başlıca yazarların; Dag, A., Lavee, S., Esrich, E., Solanas, M., Moral, R., Servili, M. Alonso, A.D. olduğu belirlenmiştir.

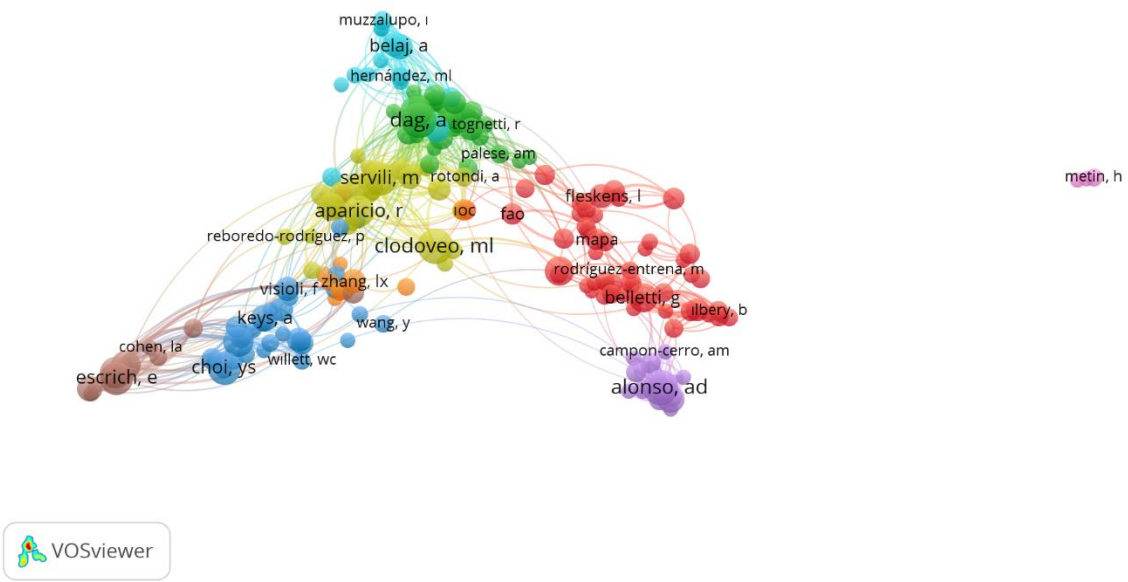

Şekil 18. Alıntılanan Yazarlar (Dergiler) Bağlamında Ortak Atıf Analizi Ağ Haritası

4. Sonuç ve Öneriler

Genel anlamda "zeytinyağı" ve "kırsal" konuları içeren tarımsal ekosistemde, tüm ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de sistemde yer alan tüm paydaşlara, bütçe olanakları ölçüsünde destekler sağlanmaya çalışılmakta olup [51], destekleme sistem ve yapısına etki eden çok sayıda faktör olduğu ifade edilebilir.

Mevcut akademik yayınlar incelendiğinde, çalışmaların belirli ilgi alanlarında görece istikrarlı bir şekilde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu durum, kırsal turizm alanında akademik yaklaşımın ve araştırma perspektifinin daha dinamik, değişen beklentilere cevap verebilecek biçimde yeniden şekillendirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Özellikle yerel ve otantik üretime dayalı kırsal gastronomi turizmi, kırsal turizmdeki gelişmelerin karşılaştırmalı analizi ile sosyal sermayenin kırsal kalkınma ve turizm üzerindeki etkilerini inceleyen araştırmalara daha fazla odaklanılması önem arz etmektedir [52]. Bu sebeple, zeytinyağı, kırsal turizm ve kırsal kalkınma kavramlarını birleştiren uygulamalı araştırmaların yapılması faydalı olabilecektir.

Bu çalışmada, zeytinyağı ve kırsal kelimelerini içeren akademik çalışmaların bibliyometrik analizi yapılmıştır. Kırsal kelimesi ile kırsal kalkınma, kırsal turizm gibi ilgili birçok alanın kapsanması da hedeflenmiştir. Araştırmada ortak-yazar analizi, ortak-kelime analizi, atıf analizi, kaynakça eşleşmesi analizi, ortak-atıf analizi yapılmıştır. Bibliyometrik analiz için VOSviewer paket programı, betimsel analiz için ise WoS veri tabanından yararlanılmıştır. Betimleyici istatistik çıkarımlar çerçevesinde, belirlenmiş olan 745 çalışmanın çoğunluğunun araştırma makalesi olduğu tespit edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre en üretken, kaliteli olarak nitelendirilebilecek yüksek atıf sayısı, iletişim ve etkileşim ağ oranı yüksek olan çalışmaların İspanya, İtalya gibi ülkelerde yapıldığı belirlenmiştir. Buna karşın Çin'de ise bu konularda yapılan çalışmaların önemli bir artış ivmesi göstermeye başladığı tespit edilmiştir. Yunanistan, Güney Kore, Amerika Birleşik Devletleri, Brezilya, Portekiz, Türkiye ve İsrail gibi ülkelerde yapılan nitelikli çalışmaların da ilk sırada bulunan ülkelerde yapılan çalışmaları izlediği ifade edilebilir.

Yapılan literatür taramalarına göre Türkiye'de özellikle ulusal düzeydeki dergiler "zeytinyağı" ve "kırsal" anahtar kelimeleri ile etkileşimi yüksek olan "zeytin turizmi", "kırsal turizm", "zeytin sağlık turizmi", "yerel ürünler", "coğrafi işaret", "yerel ürün", "kadın girişimciliği" gibi terimleri içeren çok sayıda çalışma yapıldığı gözlenmiştir. Fakat bu çalışmalar daha çok ulusal düzeydeki kaynak ve dergilerde yayınlandığı için Türkiye'nin bilimsel görünürlüğünün düşük olduğu ifade edilebilir. Bu sebeple, tüm paydaşlar ile iş birlikleri geliştirilerek, mevcut proje kültürünün geliştirilmesinin yanında, özellikle bilim insanlarının, WoS veri tabanında taranan uluslararası dergilerde çalışmalarını yayınlatmasını teşvik edici politika araçlarının kullanılması tavsiye edilmektedir.

Kaynaklar

[1] Tunalıoğlu, R, Durmuş E. (2024): Zeytinyağı Yolunda Dinamikler. Bir Medeniyet Ürünü Olarak Zeytinyağı, Kadim Kültür Değerlerimiz II. Nobel yayınevi:2131, Nisan 2024, Ankara.

[2] Quest-Ritson.C. (2008): Zeytinyağı İstanbul İnkilap Kitapevi. ISBN :978-975-10-2787-0.
[3] Özkaya, M. T., Tunalıoğlu, R., Dincer, N. G., Keskin, F. (2025): Zeytincilikte Mevcut Durum ve Gelecek. TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Türkiye Ziraat Mühendisliği X. Teknik Kongresi. Bildiler Kitabı-2, Tarım Haftası 2025, 13-17 Ocak 2025, Ankara.
[4] Fernandez-Escobar, R., de la Rosa, R., Leon, L., Gomez, J.A., Testi, L., Orgaz, F., GilRibes, J.A., Quesada-Moraga, E., Trapero, A., Msallem, M. (2013). Evolution and Sustainability of the Olive Production Systems, Options Mediterranean, 106, 11-42.
[5] Trichopoulou, A., Lagiou, P. (1997): Healthy Traditional Mediterranean Diet: An Expression of Culture, History, and Lifestyle. Nutrition Reviews, 55, 383–389.
[6] Barjol, J. L. (2013): Introduction. In R. Aparicio, & J. Harwood (Eds.), Handbook of Olive Oil: Analysis and Properties (pp. 1–17). New York, NY: Springer.
[7] Barjol, J. L. (2014): L'économie Mondial D'huile D'olive. OCL, 21, D 502.
[8] Vilar Hernandez, J., Cárdenas García, J. R., Velasco Gámez, M. M. (2016): El Sector Internacional de Elaboración de Aceite de Oliva: Un Estudio Descriptivo de los 56 Países Productores. Úbeda: Gea, D L.
[9] Güreş, N., Akgül, V. (2010): Niş (Nıche) Pazarlama ve Hatay Turizmine Yönelik Niş Pazarlama Stratejilerinin Belirlenmesi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 7, Sayı: 13, s. 298 – 309.
[10] Özçatalbaş, O., Çukur, F., Çukur, T. (2019): Milas'ta Zeytin Turizmi Potansiyelinin Kırsal Kalkınma Amaçlı Değerlendirilmesi. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 7, 98, 21-37.
[11] Berberoğlu, B. (2023): Madra Dağı'nın Zeytin Kültürü ile Zeytin Terapi Turizmine Yönelik Nitel Bir Araştırma: Bahadınlı Köyü Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
[12] Şahin, Ö., Aydın, A. (2017): A Cultural, Gastronomic, and Touristic Asset: The Kuşadası Oleatrium Olive and Olive Oil History Museum Case. Journal of Tourism and Gastronomy Studies, 5/4, 180-199.
[13] Uylaşer, V., Türkben, C. (2017): Potential Contributions of Olives and Olive Oil in the Developing Tourism in Mudanya (Bursa). International Rural Tourism and Development Journal, 1, 1, 26-29.
[14] Aydın, M. (2023): In Pursuit of Olive and Olive Oil: Oleotourism. In: Kaptangil, K. & Bayram, A. T. (eds.), *Researches on Tourism II.* Özgür Publications.
[15] Burkay, H.Ö. (2016): The Olive as an Object of Rural Development: The Cultural Politics of Organic Food and the Making of the Local. A thesis submitted to the Faculty of Graduate and Postdoctoral Affairs in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy in Sociology Carleton University Ottawa, Canada.
[16] Rodríguez-Cohard, J. C., Sánchez-Martínez, J. D., Gallego-Simón, V. J. (2019): Olive Crops and Rural Development: Capital, Knowledge and Tradition. Regional Science Policy & Practice, 11, 6, 935-949.
[17] Hernández-Mogollón, J. M., Di-Clemente, E., Folgado-Fernández, J. A., Campón-Cerro, A. M. (2019): Olive Oil Tourism: State of the Art. Tourism and Hospitality Management, 25, 1, 179-207.
[18] Saltık, I. A. (2017): Initiative Activities of Olive Oil Tourism: A Case from Turkey. The Journal of Academic Social Science, 5, 55, 134-151.
[19] Horlings, L. G., Marsden, T. K. (2014): Exploring the "New Rural Paradigm" in Europe: Eco-economic Strategies as a Counter force to the Global Competitiveness Agenda. European Urban and Regional Studies, 21, 4–20.
[20] Winter, M. (2005): Geographies of Food: Agro-Food Geographies-Farming, Food and Politics. Progress in Human Geography, 28, 664–670.

[21] Öztürk, O., Gürler, G. (2022): Bir Literatür İncelemesi Aracı Olarak Bibliyometrik Analiz. 3. Basım, Yayın No: 613, Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti., Ekim 2022.
[22] Zubik, I, Cater, T. (2015): Bibliometric Methods in Management and Organization. Organizational Research Methods, 18, 3, 429-472.
[23] Cobo, M. J., Lopez-Herrera, A. G., Herrera-Viedma, E., Herrera, F. (2011): Science Mapping Software Tools: Review, Analysis, and Cooperative Study among Tools. Journal of the American Society for Information Science and Technology, 62, 7, 1382-1402.
[24] Guitierrez-Salcedo, M., Martinez, M. A., Moral-Munoz, J. A., Herrera-Viedma, E., Cobo, M. J. (2018): Some Bibliometric Procedures for Analyzing and Evaluating Research Fields. Applied Intelligence, 48, 5, 1275-1287.
[25] Öztürk, O. (2021): Bibliometric Review of Resource Dependence Theory Literature: An Overview. Management Review Quarterly, 71, 525-552.
[26] Van Eck, N. J., Waltman, L. (2010): Software Survey: VOSviewer, A Computer Program for Bibliometric Mapping. Scientometrics, 84, 523-538.
[27] Block, J., Fisch, C. (2020): Eight Tips and Questions for Your Bibliographic Study in Business and Management Research. Management Review Quarterly, 70, 3, 307-312.
[28] Boyack, K. W. Klavans, R. (2014): Creation of a Highly Detailed, Dynamic, Global Model and Map of Science. Journal of the Association for Information Science and Technology, 65, 4, 670-685.
[29] Van Eck, N. J., Waltman, L. (2014): Visualizing Bibliometric Networks. In: Measuring Scholarly Impact (Ed. Ding, Y., Rousseau, R., Wolfram, D.), Springer, 285-320.
[30] Page, M. J., McKenzie, J. E., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D., ... , Moher, D. (2021): The PRISMA 2020 Statement: An Updated Guideline for Reporting Systematic Reviews. The BMJ, 372, 71, 1-9.
[31] Köse, S. (2024): Akademik Liyakat: VOSviewer ile Bibliyometrik Bir Haritalama Analizi ve İçerik Analizi. Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi, 10, 22, 156-176.
[32] Çalık, M., Sözbilir, M. (2014): İçerik Analizinin parametreleri. Eğitim ve Bilim, 39, 174, 33-38.
[33] Dinçer, S. (2018): Content Analysis in Scientific Research: Meta-Analysis, Meta-Synthesis, and Descriptive Content Analysis. Bartın University Journal of Faculty of Education, 7, 1, 176-190.
[34] Pollock, A., Berge, E. (2018): How to Do a Systematic Review. International Journal of Stroke, 13, 2, 138-156.
[35] Suri, H., Clarke, D. (2009): Advancements in Research Synthesis Methods: From a Methodologically inclusive Perspective. Review of Educational Research, 79, 1, 395-430.
[36] Glanzel, W., Schubert, A. (2006): Analysing Scientific Networks Through Co-Authorship In Moed, H. F., Glänzel, W., Schmoch, U. (Eds.), Handbook of Quantitative Science and Technology Research (pp. 257–276). Springer.
[37] Han, P., Shi, J., Li, X., Wang, D., Shen, S., Su, X. (2014): International Collaboration in LIS: Global Trends and Networks at the Country and Institutional Level. Scientometrics, 98, 53-72.
[38] Ponomariov, B., Boardman, C. (2016): What is co-authorship? Scientometrics, 109, 3, 1939-1963.
[39] Wang, X., Li, R., Ren, S., Zhu, D., Huang, M., Qiu, P. (2014): Collaboration network and pattern analysis: Case Study of Dye-Sensitized Solar Cells. Scientometrics, 98, 3, 1745-1762.
[40] Yan, E., Guns, R. (2014): Predicting and Recommending Collaborations: An Author-, Institution- and Country-Level Analysis. Journal of Informetrics, 8, 2, 295-309.
[41] Kahraman, N. (2024): E-Devlet Başlığı ile Yayınlanan Makalelerin VosViewer ile Bibliyometrik Bir Analizi. Bitlis Eren Sosyal Araştırmalar Dergisi 2, 1, 141-162.

[42] Callon, M., Courtial, J. P., Laville, F. (1991): Co-word Analysis as a Tool for Decising the Network of Interactions between Basic and Technological Research: The Case of Polymer Chemistry. Scientometrics, 22, 1, 155-205.
[43] Molinillo, S., Ekinci, Y., Whyatt, G., Occhiocupo, N., Stone, M. (2016): Private Label Management. Insights and Research Directions. In Gómez-Suarez, & Martínez-Ruiz (Eds.), Handbook of Research on Strategic Retailing of Private Label Products in a Recovering Economy' (pp. 1-27). IGI Global.
[44] Su, H.N., Lee, P. C. (2010): Mapping Knowledge Structure by Keyword Co-occurrance: A First Look at Journal Papers in Technology Foresight. Scientometris, 85, 1, 65-79.
[45] Hu, J. Zhang, Y. (2015): Research Patterns and Trends of Recommendation System in China using Co-Word Analysis. Information Processing & Management, 51, 4, 329-339.
[46] Van Eck, N. J., Waltman, L. (2020): VOSviewer Manual Version 1.6.16.
[47] Martyn, J. (1964): Bibliographic Coupling. Journal of Documentation, 20, 4, 236-236.
[48] Kessler, M. M. (1963): Bibliographic Coupling between Scientific Papers. American Documentation, 14, 1, 10-25.
[49] Small, H. (1973): Co-citation in the Scientific Literature: A New Measure of the Relationship between two Documents. Journal of the American Society for Information Science, 24, 4, 265-269.
[50] Subelj, L., van Eck, N. J., Waltman, L. (2016): Clustering Scientific Publications Based on Citation Relations: A Systematic Comparison of Different Methods. PLOS ONE, 11,4, e0154404.
[51] Yüceer, S. E., Tan, S., Semerci, A. (2020): Türkiye'de 2000-2020 Döneminde Tarımsal Destekleme Politikalarının Gelişiminin İncelenmesi. Lapseki Meslek Yüksekokulu Uygulamalı Araştırmalar Dergisi, 1, 2, 36-46.
[52] Akıncı, S. (2023): Kırsal Turizm: Bir Bibliyometrik Analiz Çalışması (1994-2022). Uluslararası Kırsal Turizm ve Kalkınma Dergisi, 7, 1, 1-14.